

**Права людини у
міжнародному праві.
Міжнародно-правові
механізми захисту**

Підручник висвітлює основи теорії і практики міжнародного права прав людини, як сучасної галузі міжнародного права і міжнародного захисту прав людини, як процедур здійснення цього захисту.

Розглядаються загальнотеоретичні питання формування концепції прав людини, особливості становлення ідеї прав людини в історії українського народу, поняття та природа прав і свобод людини та їх класифікація, універсальність прав людини та культурний релятивізм. Інші розділи підручника спрямовані на вивчення питань становлення і розвитку інституційних та конвенційних органів і механізмів універсальної та регіональних систем захисту прав людини.

Розглядаються чинні конвенції ООН і Ради Європи з прав людини, які мають власні договірні органи контролю за дотриманням. Проаналізовано характерні риси існуючих регіональних європейської, міжамериканської, африканської, міжарабської та СНД систем захисту прав людини.

З М І С Т

Умовні скорочення	12
Вступ	14
Глава 1. ПРАВА ЛЮДИНИ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА	
§ 1. Формування концепції прав людини у світовій політико-правовій думці	21
§ 2. Особливості становлення ідеї прав людини в історії українського народу	28
Глава 2. ПОНЯТТЯ, ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ ПРАВ ЛЮДИНИ	
§ 1. Поняття прав і свобод людини та їх класифікація	33
§ 2. Три «покоління» прав людини	41
§ 3. Природно-правова, позитивістська та ліберальна теорії щодо сутності прав людини	43
§ 4. Універсальність прав людини та культурний релятивізм	49
Глава 3. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ПРАВ ЛЮДИНИ ТА МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ	
§ 1. Міжнародне право прав людини як галузь сучасного міжнародного права	57
§ 2. Поняття та види міжнародно-правових механізмів та процедур захисту прав людини	61
§ 3. Питання про міжнародну правосуб'єктність фізичної особи	76
§ 4. Джерела міжнародного захисту прав людини	92
Глава 4. СТАТУТ ООН ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ, МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ І ПРОЦЕДУРИ ОРГАНІВ ООН З ДОДЕРЖАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ Й ОСНОВНИХ СВОБОД	
§ 1. Статут ООН про права людини, функції ГА ООН та ЕКОСОП	103
§ 2. Механізми контролю Комісії з прав людини (1946 – 2006 рр.) та її Підкомісії з питань заохочення і захисту прав людини	109

§ 3. Рада з прав людини як допоміжний орган ГА ООН	113
§ 4. Процедури розгляду індивідуальних повідомлень відповідно до резолюцій 1235 та резолюції 1503 ЕКОСОП	121
§ 5. Діяльність Комісії ООН щодо статусу жінок	127
§ 6. Повноваження Верховного комісара ООН з прав людини	129
§ 7. Повноваження спеціалізованих установ ООН у сфері захисту прав людини: ЮНІСЕФ, МОП, ЮНЕСКО	131

Глава 5. ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ, НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ТА ЮРИДИЧНА ПРИРОДА

§ 1. Передумови створення ЗДПЛ	134
§ 2. Зміст та юридична природа ЗДПЛ	136
§ 3. Відповідність конституційних прав та свобод людини в Україні універсальним стандартам ЗДПЛ	140
3.1. Громадянські (особисті) права та свободи людини	141
3.2. Політичні права та свободи людини й громадянина	147
3.3. Економічні права людини	149
3.4. Соціальні права людини	150
3.5. Культурні права людини	152

Глава 6. ПРАВА ЛЮДИНИ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЇХ ЗАХИСТУ У МІЖНАРОДНИХ ПАКТАХ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ

§ 1. Історія створення Пактів про права людини	156
§ 2. Права людини, проголошені Міжнародним пактом про громадянські і політичні права	159
2.1. Право народів на самовизначення	160
2.2. Громадянські права	163
2.3. Політичні права	169
2.4. Принцип рівності, недискримінації, права меншин	170
§ 3. Зміст першого Факультативного протоколу 1966 р. та другого Факультативного протоколу 1989 р. до МПГПП	171
§ 4. Механізми контролю за імплементацією та здійсненням положень МПГПП. Комітет з прав людини	173
§ 5. Права людини, проголошені Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права	177

§ 6. Механізм нагляду за здійсненням прав, визнаних у МПЕСКП. Комітет з ЕСКП	180
--	-----

Глава 7. КОНВЕНЦІЇ ООН З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЇХНІ ДОГОВІРНІ ОРГАНИ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ

§ 1. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р.	188
1.1. Комітет з ліквідації расової дискримінації	191
§ 2. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р.	194
2.1. Комітет з ліквідації дискримінації жінок	198
§ 3. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання 1984 р.	202
3.1. Комітет проти катувань	206
§ 4. Конвенція про права дитини 1989 р.	211
4.1. Комітет з прав дитини	225
§ 5. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей 1990 р.	227
5.1. Комітет із захисту прав всіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей	230
§ 6. Конвенція про права інвалідів 2006 р.	232
6.1. Комітет з прав інвалідів	235

Глава 8. УНІВЕРСАЛЬНА СУДОВА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

§ 1. Міжнародний Суд ООН	242
§ 2. Міжнародний кримінальний суд	247

Глава 9. КОЛЕКТИВНІ ПРАВА ТА ЇХ ЗАХИСТ В УНІВЕРСАЛЬНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

§ 1. Захист прав осіб, які належать до меншин, у рамках ООН	256
§ 2. Колективні права меншин у міжнародному праві	264
2.1. Національні меншини і право народів на самовизначення	271

2.2. Право національних меншин на культурну автономію, самоврядування і самоорганізацію	278
2.3. Політичні і представницькі права національних меншин	285
§ 3. Особливості правового статусу корінних народів	290
§ 4. Універсальні організаційно-правові механізми захисту прав меншин та корінних народів	301
4.1. Діяльність Постійної палати міжнародного правосуддя	301
4.2. Практика Комітету ООН з прав людини	308

Глава 10. ЄВРОПЕЙСЬКА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ, ІНСТИТУЦІЙНІ ОРГАНИ

§ 1. Діяльність НБСЕ/ОБСЕ у сфері визначення міжнародних стандартів захисту прав людини	315
§ 2. Верховний комісар ОБСЕ у справах національних меншин	318
§ 3. Права людини в Європейському Союзі	323
§ 4. Захист прав людини у рамках Ради Європи	328
§ 5. Комісар Ради Європи з прав людини	330

Глава 11. КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ З ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХНІ ДОГОВІРНІ ОРГАНИ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ

§ 1. Нормативний зміст Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 р.	333
1.1. Європейський Суд з прав людини	341
§ 2. Європейська соціальна хартія 1961 р. (переглянута у 1996 р.)	347
2.1. Європейський комітет з соціальних прав	351
§ 3. Рамкова конвенція про захист національних меншин 1995 р.	355
3.1. Консультативний комітет РКЗНМ	365
§ 4. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин 1992 р.	372
4.1. Комітет експертів ЄХРМ	377
§ 5. Європейська конвенція про запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню та покаранню 1987 р.	379

5.1. Європейський комітет з питань запобігання катуванням	380
Глава 12. МІЖАМЕРИКАНСЬКА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ, ІНСТИТУЦІЙНІ ТА КОНВЕНЦІЙНІ ОРГАНИ І МЕХАНІЗМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ	
§ 1. Статут Організації американських держав, Американська декларація прав і обов'язків людини	387
§ 2. Американська конвенція про права людини, 1969 р.	391
§ 3. Міжамериканська комісія з прав людини	396
§ 4. Міжамериканський Суд з прав людини	398
Глава 13. АФРИКАНСЬКА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ, КОНВЕНЦІЙНІ ОРГАНИ І МЕХАНІЗМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ	
§ 1. Африканська концепція прав людини	402
§ 2. Африканська хартія прав людини і народів, 1981 р.	405
§ 3. Африканська Комісія з прав людини і народів	413
§ 4. Африканський Суд з прав людини	419
Глава 14. СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ АРАБСЬКОГО РЕГІОНУ ТА СПІВДРУЖНОСТІ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ	
§ 1. Становлення міжарабської системи захисту прав людини	423
§ 2. Арабська хартія прав людини (переглянута) 2004 р.	427
§ 3. Арабський комітет з прав людини	433
§ 4. Захист прав і свобод людини у Співдружності Незалежних Держав	434
ДОДАТКИ	
Додаток 1	
Декларація прав человека и гражданина 1789 г.	440
Додаток 2	
Загальна декларація прав людини 1948 р.	444
Додаток 3	
Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р.	451

Факультативні протоколи до Пакту 1966 р., 1989 р.	474
Додаток 4	
Направлення скарг до Комітету ООН з прав людини	483
Додаток 5	
Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р.	490
Додаток 6	
Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1966 р.	503
Додаток 7	
Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р.	521
Додаток 8	
Конвенція про права дитини 1989 р.	544
Додаток 9	
Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод 1950 р. з Протоколами 1, 4, 6, 7	589
Додаток 10	
Пояснювальна нотатка для осіб, які звертаються до Європейського Суду з прав людини	622
Додаток 11	
Американська конвенція про права людини 1969 р.	629
Додаток 12	
Африканська хартія прав людини і народів 1981 р.	659
Додаток 13	
Арабська хартія прав людини (переглянута) 2004 р.	677
Предметний покажчик	697
Покажчик імен	706
Содержание	710
Contents	716

[Перейти на сайт →](#)